

» VERVOLG VAN PAGINA 11

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). „Maar ze deden amper onderzoek,” zegt Van Andel. „Dan werd er een meting gedaan in Sliedrecht, maar niet op een plek waar je uitstoot kon verwachten. Wij zeiden dan: zet nou ook eens zo'n meetwagen bij de spoorbrug, in de buurt van de fabriek. Maar dat gebeurde niet. Wij kregen het sterke vermoeden dat werkgelegenheid belangrijker was dan de volksgezondheid. Want ja, er werkten wél duizend mensen bij Dupont. De lokale politiek luisterde niet naar ons, en in het dorp vonden de meeste mensen het ook wel best.” Maar ook in Amerika groeien de zorgen. Die beginnen bij Wilbur Tennant, een boer uit het Amerikaanse stadje Parkersburg. Hij ontdekt eind jaren 90 vreemde afwijkingen bij zijn koeien en vermoedt dat het te maken heeft met zijn burens: een teflonfabriek van Dupont. Als zijn koeien één voor één sterven, belt hij met Dupont. En met de gemeente. En met de inspectie. Maar niemand grijpt in.

Dode koeien en vissen

Dan belt Tennant naar Rob Bilott, een gerenommeerde advocaat. De boer laat hem een filmpje zien dat hij op zijn terrein heeft gemaakt. De advocaat ziet beelden van kwijlende koeien, dode koeien met verrotte tanden, beekjes vol schuim en dode vissen. „En toen dacht ik: dit is niet goed.” Hij en zijn collega Gary Douglas voeren 17 jaar later een rechtszaak namens 3500 inwoners van het stadje Parkersburg, die allemaal zeggen ziek te zijn geworden door het drinken van door Dupont besmet kraanwater. Eén van hen, een vrouw van 59 die lijdt aan nierkanker, heeft als eerste een schadevergoeding van 1,6 miljoen dollar toegewezen gekregen. „Het bewijs in haar zaak was overweldigend,” zegt Gary Douglas. „Er zijn duizenden documenten waaruit blijkt dat Dupont wist dat C8 schadelijk was voor de gezondheid. Maar ze bleven teflon produceren en stortten hun gif tientallen jaren in de rivier.” De Amerikaanse rechtszaak tegen Dupont heeft in de voorbije jaren veel nieuwe informatie opgeleverd over de schadelijkheid van C8. Zoveel, dat de stof in 2013 door de Europese Unie is geclassificeerd als 'zeer zorgwekkende stof'. Grote concentraties kunnen leiden tot nier- en teelbalkanker, hartziekten en verhoogd cholesterol. Sindsdien gelden veel stren-

▲ Een binnenvaartschip passeert de fabriek van Dupont, die sinds een jaar onder de vlag van Chemours opereert. FOTO ARIE KIEVIT

‘We zijn kraanwater in hele Rijnmondgebied gaan testen, en C8 bleek overal te zitten’

gere normen bij het verlenen van vergunningen. De fabriek in Dordrecht besloot een paar maanden voor het Europese besluit al te stoppen met het gebruik van C8. Maar wat heeft de productie de voorbije decennia gedaan met de gezondheid van mensen in Dordrecht en Sliedrecht? En hoe is het met de gezondheid van de werknemers die met C8 hebben gewerkt? Er is reden tot zorg, zeggen vooraanstaande toxicologen. Neem de concentraties C8 die in het bloed van werknemers werden aangetroffen. Die zijn ‘uitzonderlijk en zorgelijk’, zegt toxicoloog Martin van den Berg van de Universiteit Utrecht. „Dat is reden genoeg om die mensen blijvend te screenen. Op cholesterol, hormoonhuishouding, maar ook op bepaalde vormen van kanker.” Ook het gebied rond de fabriek moet goed en onafhankelijk worden onderzocht, vindt Jacob de Boer, toxicoloog van de Vrije Universiteit. „C8 is echt een toxische stof. Er moet gekeken worden hoeveel giftig materiaal er nog altijd in het gebied voorkomt.” En dan is er nog het drinkwaterbedrijf Evides, dat pal naast de fabriek in Dordrecht ligt. In interne correspondentie van Dupont uit 2003 staat dat in het drinkwater

bij tests een hoeveelheid van 0,0736 microgram C8 per liter is gevonden. In een reactie stelt Evides in dat jaar onderzoek te hebben gedaan, na een melding van Dupont. „We zijn het kraanwater gaan testen in het hele Rijnmondgebied, en C8 bleek overal te zitten,” zegt Sandra van de Vate van Evides. De gehalten in het geteste water lagen volgens Evides tussen 0,01 en 0,05 microgram per liter. „We hebben die informatie destijds gedeeld met de VROM-inspectie. Het was volgens hen geen reden om actie te ondernemen.”

Veilige norm

Maar volgens toxicoloog Jacob de Boer is de gevonden hoeveelheid wel degelijk reden tot zorg. „Een duidelijke veilige norm is er niet. Wereldwijd zijn er steeds nieuwe inzichten en onderzoeken.” Zelf vindt hij 0,02 microgram voor drinkwater een veilige grens. Ook Pim de Voogt, hoogleraar milieuchemie van de UvA, noemt de waarde die Dupont in 2003 in het Dordtse drinkwater vaststelde ‘vrij hoog’. „De huidige norm die het RIVM aanhoudt, vind ik vijftig tot honderd keer te hoog.” Milieuwethouder Rik van der Linden van Dordrecht is verrast door de vondst van C8 in drinkwater-

samples. Hij is ook bestuurslid van de Omgevingsdienst Zuid-Holland. „Dit wisten we niet,” zegt hij in een reactie op de bevindingen van deze krant. „Nu niet en voor zover ik nu kan overzien toen ook niet.” De fabriek in Dordrecht valt sinds een jaar onder Chemours, een afsplitsing van Dupont. Het bedrijf wil niet ingaan op de documenten die deze krant in handen heeft. „Er lopen rechtszaken in Amerika waarbij deze documenten zijn ingebracht,” zegt woordvoerder Ger-Jan van den Elsen. „Wel willen we zeggen dat we vinden dat we altijd verantwoord te werk zijn gegaan, met inachtneming van geldende wet- en regelgeving. Als verantwoordelijk bedrijf zetten we ons dagelijks in om onze veiligheids- en milieuprestaties te verbeteren en om ons aan de afgegeven vergunningen te houden.” Daar denkt de provincie Zuid-Holland inmiddels anders over: die heeft onlangs aangifte gedaan, omdat Dupont 15 jaar lang honderden kilo's C8 te veel zou hebben uitgestoten.

‘Dit wisten we niet. Nu niet en voor zover ik nu kan overzien toen ook niet’

Het RIVM onderzoekt inmiddels welke concentraties C8 in lucht en water hebben gezeten, en zal op basis daarvan een inschatting maken van eventuele gezondheidseffecten. De uitkomsten worden binnenkort verwacht. Actievoerder Leo van Andel verwacht er weinig van. „Weet u hoe dit gaat? Na dat onderzoek drinken de heren een glas, doen een plas en alles is weer zoals het was. Als het foute boel is, heeft het RIVM dus decennialang zitten slapen. Waarom doen uitgerekend zij dan nu dit onderzoek?”

Onduidelijkheden

Wethouder Van der Linden wil het onderzoek van het RIVM eerst afwachten, maar is verrast door de grote hoeveelheid nieuwe informatie over vervuilingen en bloedtesten. „Er zijn heel veel dingen die destijds niet in de monitoring zaten en niet in beeld kwamen. Ik weet echt niet wat dat te betekenen heeft. Er valt heel wat te onderzoeken.” Boer Wilbur Tennant overleed in 2009 aan kanker. Hij was 67 jaar. Leo van Andel uit Sliedrecht is 73, en heeft alle vertrouwen in de overheid verloren. „Er overlijden hier in Sliedrecht heel veel mensen aan kanker. Ze vallen bij bosjes. Maar ik ben geen dokter - ik wil dat het goed wordt uitgezocht. Overlijden hier echt meer mensen aan kanker dan in de rest van het land? Dat moet de overheid uitzoeken! Maar dat gebeurt niet. En ik weet wel waarom. Ze zijn bang voor de uitkomsten.”

Voor maar:
59.50
incl. diner

3 dagen Twente

Vanuit dit gastvrije familiehotel, met uitstekende keuken, wandel of fiets je zo de prachtige natuur in. Of bezoek de leuke steden Hengelo en Enschede.

- 2 nachten in het 3* Hotel Hof van Twente
- 2 keer uitgebreid ontbijtbuffet
- 1 keer een diner (hoofdgerecht du chef)
- Gratis wifi, parkeren en wandel- en fietsroutes
- Aankomst t/m sept. Gastenbeoordeling 8,4!

www.Zoweg.nl/krant of bel 0900-2359693 70 cpg
Prijs per persoon o.b.v. 2 personen en beschikbaarheid exclusief reserveringskosten en toeristenbelasting

Hof: poker is toch een kansspel

AMSTERDAM | Poker is een kansspel en geen behendigheids spel. Daarom is er een vergunning nodig om een pokertoernooi te mogen organiseren. Het gerechtshof in Amsterdam heeft dat gisteren bepaald. Eerder vond de rechtbank nog dat poker wél draait om behendigheid en dat er dus geen vergunning nodig is. Dat vonnis is nu van tafel. De zaak draaide om drie mannen die waren aangeklaagd voor het organiseren van pokertoernooien die tussen 2005 en 2007 zijn gehouden in een café in Bussum. Ze hadden daar geen vergunning voor. Volgens het hof speelt toeval, namelijk het uitdelen van de kaarten, een rol bij winst of verlies.

Spelers moeten behendig zijn om ver te komen, maar hoe behendig ze ook zijn, op dat toeval hebben ze geen invloed. Dat maakt van poker een kansspel. De twee organisatoren van de pokertoernooien kregen ieder een voorwaardelijke boete van 1250 euro. De derde man in het verdachtenbankje, de eigenaar van het café waar de toernooien werden gehouden, is medeplichtig en kreeg daarom een voorwaardelijke

boete van 500 euro. Daarbij is rekening gehouden met de lange duur; de zaak sleept al bijna 10 jaar voort. De Hoge Raad had in 1998 al eens bepaald dat pokers een kansspel is. Het hoogste rechtsorgaan van Nederland sprak zich destijds uit over een zaak rond een toernooi uit 1995. Maar kenners zeiden jaren geleden al dat het spel zich ontwikkeld heeft en dat het veel verfijnder is geworden. Daardoor zou poker niet langer een kansspel zijn. In 2010 noemde de rechtbank in Den Haag poker een behendigheids spel en in 2014 deed de rechtbank in Amsterdam dat ook, maar dat laatste vonnis is nu dus teruggedraaid.

Vonnis van rechtbank van tafel geveegd: vergunning wél nodig